

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/316/2020
Identifikačné číslo spisu:	1113244303
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1113244303.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne Negotiant s.r.o., so sídlom v Bratislave, Za kasárňou 1, IČO: 35 967 587, zastúpenej advokátkou JUDr. Annou Ščepkovou, so sídlom v Bratislave, Saratovská 2/A, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 4 C 253/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2019 sp. zn. 5 Co 257/2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 14. októbra 2020 sp. zn. 5 Co 257/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 22. septembra 2014 č. k. 4 C 253/2013 - 88 vo výroku I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 653,68 € s úrokom z omeškania vo výške 8,75% ročne zo sumy 4 653,68 € od 23. februára 2013 do zaplatenia a trovy konania vo výške 655,90 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku II. žalobu vo zvyšku zamietol. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 3 ods. 1 a 2, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 a 2, § 17 ods. 1, § 18 ods. 1 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Súd prvej inštancie sa stotožnil s názorom žalobkyne, že primárnym je inštitút náhrady škody a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia má subsidiárny charakter. Súd dospel k záveru, že rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2001 sp. zn. 3 Co 207/2009 napĺňa znaky nezákonného rozhodnutia v zmysle citovaného právneho predpisu, nakoľko dané právoplatné rozhodnutie bolo ako nezákonné zrušené. Uhradením povinnosti vyplývajúcej z uvedeného rozhodnutia žalobkyňou vznikla žalobkyni škoda v priamej príčinnej súvislosti s týmto rozhodnutím. Súd uviedol, že v danom prípade skutočnou škodou boli náklady žalobkyne vzniknuté a vynaložené na úhradu istiny (1 659,70 €), úroku z omeškania (597,92 €) a náhrady trov konania (2 396,06 €), a to na základe rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, preto súd žalobkyni priznal náhradu škody vo výške 4 653,68

€. Vo zvyšnej časti náhrady trov právneho zastúpenia v exekučnom konaní (86,18 €), súdnom poplatku za vydanie poverenia (16,50 €) a trovách exekúcie (576,84 €) súd považoval žalobu za nedôvodnú, keď mal za to, že škoda nevznikla v príčinnej súvislosti s vydaným nezákonným rozhodnutím. Navýšenie majetkovej ujmy žalobkyne bolo spôsobené jej plnením až na základe výzvy súdneho exekútora, nakoľko žalobkyňa neuhradila pohľadávku v lehote stanovenej rozhodnutím. O náhrade trov konania rozhodol v zmysle § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a priznal žalobkyni náhradu trov konania v plnej výške, keď mala neúspech v pomerne nepatrnej časti. Proti uvedenému rozhodnutiu podali odvolanie žalobkyňa aj žalovaná.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. apríla 2019 sp. zn. 5 Co 257/2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 14. októbra 2020 sp. zn. 5 Co 257/2015 vo výroku I. rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku zmenil (§ 388 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej aj „CSP“) tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Vo výroku II. rozsudok súdu prvej inštancie v zamietavej časti zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 679,52 € s úrokom z omeškania vo výške 8, 75% ročne z istiny od 23. februára 2013 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku III. stranám náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd na základe zopakovaného dokazovania zistil, že v konaní I.. V. G. (L.) proti žalobkyni, vedenom na Okresnom súde Bratislava II sp. zn. 45 C 108/2008, sa žalobkyňa domáhala vrátenia poskytnutej zálohy na províziu za sprostredkovanie kúpy bytu, v ktorom odvolací súd prvým rozsudkom napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobe vyhovel, keď dospel k záveru, že nedošlo k uzavretiu platnej písomnej dohode o zmluvnej pokute. Zmluvná pokuta bola vyjadrená v jednostranovom vyhlásení záujemkyne a nebolo ani preukázané, že záujemkyňa porušila povinnosti zo sprostredkovateľskej zmluvy (rozsudok z 31. marca 2011 sp. zn. 3 Co 207/2009). Na dovolanie žalobkyne dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu pre zmenu rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko odvolací súd rozhodol bez zopakovania dokazovania a bez splnenia manudukčnej povinnosti. V novom rozsudku odvolací súd zamietajúci rozsudok prvej inštancie potvrdil z dôvodu, že pre uspokojenie žalovanej pohľadávky v exekúcii nebolo možné napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť (rozsudok z 26. septembra 2013 sp. zn. 3 Co 383/2012). Odvolací súd zároveň na základe doplneného dokazovania zistil, že žalobkyňa sa voči I.. V. L. domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v dvoch konaniach, v časti vymoženej istiny na Okresnom súde Košice II a v časti náhrady trov exekučného konania na Okresnom súde Bratislava II. Žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia bola zamietnutá, keď súdy prvej i druhej inštancie dospeli k obdobnému záveru ako odvolací súd v rozsudku sp. zn. 3 Co 207/2009 o tom, že zmluvná pokuta nebola dojednaná platne pre nedodržanie formy právneho úkonu (§ 40 ods. 1 OZ, § 544 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, ďalej aj „OZ“), v dôsledku čoho ponechanie si zálohy za obstaranie kúpy bytu žalobkyňou a jej započítanie so zmluvnou pokutou bolo protiprávne. Žalovaná pritom neporušila žiadnu povinnosť zo zmluvy o sprostredkovaní, naopak, žalobkyňa predložila návrh na prevod nehnuteľnosti zaťaženej záložným právom a v odlišných cenových podmienkach, aké boli obsahom zmluvy o sprostredkovaní. Pokiaľ teda žalobkyňa v exekúcii plnila, nepostupovala bez právneho dôvodu (§ 451 OZ), na započítanie zálohy so zmluvnou pokutou nebola oprávnená (rozsudok Okresného súdu Košice II z 9. augusta 2017 č. k. 18 C 441/15-263 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 25. októbra 2018 sp. zn. 3 Co 339/2017). Odvolací súd dospel k záveru, že predpokladom vzniku škody, za ktorú zodpovedá štát, či už podľa zákona č. 58/1969 Zb. alebo aj podľa zákona č. 513/2004 Z. z. je absencia pohľadávky žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia. Ak však žalobkyňa plnila po práve napriek neskoršiemu zrušeniu exekučného titulu (napr. zrušenie z procesných dôvodov), nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nevznikol a rovnako potom ani v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím nevznikla škoda, za ktorú by zodpovedal štát podľa § 5 a § 6 zákona. Žalobkyňa po zrušení exekučného titulu uplatnila ako nárok na náhradu škody od štátu, tak aj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia od oprávnenej v exekúcii. V konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia ako plnenia, ktorého právny dôvod odpadol (zrušenie exekučného titulu po zexekvovaní prísudku) súd v zásade neskúma opodstatnenosť žaloby v konaní, v ktorom bol zrušený exekučný titul vydaný. V uvedenom spore však ide o špecifickú situáciu, keď odvolací súd po dovolaní žalobu vyhodnotil ako vecne neopodstatnenú práve z dôvodu, že žalovaná pohľadávka už bola v exekučnom konaní uspokojená. Odvolací súd vychádzal zo záverov súdov v základnom konaní i v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia a

dospel k záveru, že žalobkyňa, pokiaľ plnila oprávnenej istinu s úrokom z omeškania, neplnila bez právneho dôvodu alebo z právneho dôvodu, ktorý odpadol. V konaniach nespochybňovala oprávnenie záujemkyne o kúpu bytu na vrátenie zálohy, jej obrana spočívala v uplatnení započítacej námietky. Táto však pre neplatné dojednanie zmluvnej pokuty pre nedostatok formy nebola účinne uplatnená. Pre neuzavretie zmluvy o prevode vlastníctva bytu potom žalobkyni vznikla povinnosť vrátiť I. V. L. zálohu na odmenu za sprostredkovanie (§ 451 a nasl. OZ). Odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa v časti istiny, úroku z omeškania a trov súdneho konania nepreukázala vznik škody v príčinnej súvislosti so zrušeným rozsudkom odvolacieho súdu, v dôsledku čoho odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti 4 653,68 € s príslušenstvom zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. Na rozdiel od súdu prvej inštancie však odvolací súd dospel k záveru, že trovy exekúcie (súdny poplatok vo výške 16,50 €, odmena exekútora vo výške 576,84 € a trovy právneho zastúpenia vo výške 86,18 €), vykonanej na základe zrušeného exekučného titulu, je potrebné považovať za škodu, ktorá vznikla v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím súdu. Pre splnenie všetkých zákonných predpokladov pre zodpovednosť štátu podľa § 5 a § 6 zákona, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti pre nesprávne právne posúdenie zmenil a žalovanú zaviazal na sumu zodpovedajúcu náhrade trov exekučného konania v uplatnenom rozsahu spolu s úrokom z omeškania vo výške vyplývajúcej z nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., odo dňa nasledujúceho po uplynutí šesťmesačnej lehoty na predbežné prejednanie nároku. O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 2 CSP, keď stranám sporu nepriznal náhradu trov konania oboch inštancií, nakoľko obe strany boli v konaní úspešné len čiastočne.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), a to proti výroku I., ktorým odvolací súd zmenil výrok rozsudku súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti (v časti uplatneného nároku na náhradu škody vo výške 4 653,68 €) tak, že žalobu zamietol.

3.1. Dovolateľka v prvom rade namietala, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). V tejto súvislosti v podanom dovolaní namietala, že odvolací súd porušil povinnosť vyzvať strany pred skončením odvolacieho pojednávania na záverečné reči. Zároveň namietala, že odvolací súd porušil prejednací princíp a princíp kontradiktórnosti tým, že obstaral a vykonal dôkazy (rozhodnutia všeobecných súdov vydaných v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia), ktoré žiadna zo strán sporu nenavrhol. Odvolací súd o obstaraní týchto dôkazov strany sporu vopred neupovedomil, keď zákon garantuje strane právo vopred sa oboznámiť s dôkaznými návrhmi protistrany a vyjadriť sa k nim ešte pred samotným vykonaním dôkazu. Taktiež namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa nezaoberal námietkou žalobkyne ohľadom vykonaného dokazovania oboznámením daných rozsudkov vydaných v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia.

3.2. V dovolaní zároveň namietala, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď uviedla, že uplatňuje dovolací dôvod v zmysle ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP.

3.2.1. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP (rozhodnutie ktorého záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne) namietala, že zo strany súdu došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu v otázke: „či jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v prípade, ak osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím bola nútená plniť tretej osobe na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, je predchádzajúce domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia voči tejto tretej osobe, ktorej sa plnilo.“ Uviedla, že odvolací súd túto právnu otázku zodpovedal tak, že jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v prípade, ak osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím bola nútená plniť tretej osobe na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, je predchádzajúce domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia voči tejto tretej osobe, ktorej sa plnilo. Mala za to, že uvedená otázka je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená rozdielne, keď existujú na úrovni dovolacieho súdu dva rozdielne právne názory, reprezentované na jednej strane rozhodnutiami sp. zn. 2 Cdo 48/2010, 2 Cdo 155/2011 a 2 M Cdo 13/2013 a na druhej strane rozhodnutiami sp. zn. 4

Cdo 199/2005, 6 Cdo 27/2016 a 6 Cdo 9/2016. Žalobkyňa uviedla, že: „v zhode s názorovou líniou, ktorú zaujal dovolací súd v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 48/2010, 2 Cdo 155/2011 a 2 M Cdo 13/2013, zastáva právny názor, že nárok na náhradu škody od štátu v prípade zrušenia nezákonného právoplatného rozhodnutia, na základe ktorého bola dotknutá osoba nútená plniť tretej osobe, má prednosť pred prípadným nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tejto osobe, a že domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia voči tomu, komu sa plnilo, nie je jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu. Jedinou okolnosťou súvisiacou s prípadne uplatneným nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá môže byť právne podstatná pre zodpovednosť štátu za škodu, je reálne vrátenie prijatého plnenia tretou osobou poškodenému; ak k nemu nedošlo, samotné uplatnenie alebo neuplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tejto osobe na súde, ako aj výsledok takéhoto prípadného uplatnenia nemá žiaden vplyv na zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z. z.“ V dovolaní zároveň poukázala na právne závery vyslovené v R 26/1975, R 25/1986, rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21 Cdo 1506/2003, rozhodnutie niekdajšieho Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky sp. zn. 4 Cz 110/84, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 20/2009.

3.2.2. V zmysle namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom a uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vymedzila otázku: „či právoplatné zamietnutie žaloby, ktorou sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej bola predtým nútená plniť na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, vylučuje zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za škodu spočívajúcu v takomto plnení.“ Podľa dovolateľky odvolací súd túto právnu otázku zodpovedal tak, že právoplatné zamietnutie žaloby, ktorou sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej bola predtým nútená plniť na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, vylučuje zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za škodu spočívajúcu v takomto plnení. Mala za to, že uvedená otázka nebola doposiaľ riešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Dovolaiteľka uviedla, že judikatúra, ktorá rieši prvú právnu otázku odlišne od jej právneho názoru, konštatuje, že existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej sa na základe nezákonného rozhodnutia plnilo, vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy, a teda vylučuje zodpovednosť štátu za škodu (viď aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 165/2012). Táto judikatúra však priamo nevyriešila otázku, či zodpovednosť štátu za škodu vylučuje aj opačná situácia, teda neexistencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe deklarovaná právoplatným zamietnutím žaloby o jej zaplatenie. Dovolaiteľka uviedla, že nie je možné, aby bola zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím vylúčená ako v prípade existencie pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, komu sa na základe takého rozhodnutia plnilo, tak aj v prípade neexistencie takejto pohľadávky. Podľa názoru dovolateľky nezákonný rozsudok krajského súdu bol podstatnou, aj keď možno nie jedinou príčinou, ktorá sa podieľala na nepriaznivom následku. Podľa jej názoru je potrebné zodpovedať nastolenú otázku tak, že: „právoplatné zamietnutie žaloby, ktorou sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej bola predtým nútená plniť na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, nevylučuje zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za škodu spočívajúcu v takomto plnení. O vylúčenie zodpovednosti štátu za škodu by išlo iba vtedy, keby tretia osoba plnenie, ktoré na základe nezákonného rozhodnutia získala, vrátila skôr, než by plnil titulom náhrady škody štát; v prípade právoplatného zamietnutia žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia však k takej situácii nedochádza a zodpovednosť štátu za škodu je daná.“

3.3. Dovolaiteľka žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v danom rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhovala, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

8. 1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľka v prvom rade vyvodzovala prípustnosť dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Dovolateľka namietala, že procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Žalobkyňa v súvislosti s vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietala nesprávny procesný postup súdov spočívajúci v porušení ustanovenia § 182 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP odvolacím súdom.

14. Predtým, ako odvolací súd vyhlási rozhodnutie, majú strany, prípadne aj iné subjekty konania právo pred skončením odvolacieho pojednávania na záverečné reči, t. j. na výzvu odvolacieho súdu zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu aj k právnej stránke veci (§ 182 veta prvá v spojení s § 378 ods. 1 CSP). Ak odvolací súd vykonával dokazovanie a už nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, vyhlási uznesením dokazovanie za skončené (§ 182 veta druhá v spojení s § 378 ods. 1 CSP) a následne po neverejnej porade senátu (§ 47 ods. 1 CSP) vyhlási rozhodnutie. Citované ustanovenia sú konkrétnym prenesením podstaty princípu rovnosti strán v zmysle čl. 6 ods. 1 CSP do súdneho procesu a predstavujú jeden zo spôsobov realizácie práva účastníka na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

15. V prejednávanej veci žalobkyňa namietala, že odvolací súd porušil citované ustanovenia a nevyzval ju na prednesenie záverečných rečí. K dovolateľkou namietanému postupu odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že o tom, aký bol procesný postup odvolacieho súdu a ako prebiehalo konanie, si dovolací súd môže urobiť obraz len zo súdneho spisu. Z obsahu zápisnice z pojednávania z 30. apríla 2019 vyplýva, že na danom pojednávaní predsedníčka senátu odvolacieho súdu pred vynesением rozhodnutia zopakovala doterajší priebeh konania a umožnila obom stranám sporu predniesť vyjadrenia, pričom žalobkyňa sa vyjadrila k odvolaniu žalovanej tak po skutkovej ako aj právnej stránke. Následne po vykonanom dokazovaní odvolacím súdom strany nemali pripomienky k vykonanému dokazovaniu. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na právny názor vyslovený v jeho rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 158/2010, z ktorého vyplýva, že záverečným zhrnutím a vyjadrením nie je len ten procesný úkon strany/účastníka (jeho zástupcu), ktorý je takto označený aj formálne. Rovnaký záver tiež vyplýva z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 81/2020, ktoré uvádza, že záverečným zhrnutím je i bez tohto formálneho označenia aj iný, na záver pojednávania urobený procesný úkon strany/účastníka (jeho zástupcu), ktorým zhrňuje svoje návrhy, vyjadruje sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Zo zápisnice z pojednávania v prejednávanej veci vyplýva, že súd stranám sporu takúto procesnú možnosť na realizáciu práva vyplývajúceho im z ustanovenia § 182 veta prvá CSP vytvoril. Zo zápisnice vyplýva, že právna zástupkyňa žalobkyne vo svojom prednese uviedla, že trvá na podanej žalobe, pričom zhrnula svoje podstatné právne argumenty, keď mala za to, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je k nároku na náhradu škody len subsidiárnym nárokom. Svoj prednes ukončila návrhom na rozhodnutie odvolacieho súdu. Zo zápisnice taktiež vyplýva, že strany sporu nemali pripomienky k vykonanému dokazovaniu.

15.1. Najvyšší súd so zreteľom na uvedené konštatuje, že postupom odvolacieho súdu, ktorý v závere pojednávania formálne nevyzval strany sporu v zmysle § 182 veta prvá CSP, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci, nebolo žalobkyni znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. Dovolateľka ďalej v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietala, že odvolací súd obstaral a vykonal dôkazy (rozhodnutia všeobecných súdov), ktoré žiadna zo strán sporu nenavrhol. Namietala, že odvolací súd o obstaraní týchto dôkazov strany sporu vopred neupovedomil, keď zákon garantuje strane právo vopred sa oboznámiť s dôkaznými návrhmi protistrany a vyjadriť sa k nim ešte pred samotným vykonaním dôkazu.

17. Je zrejmé, že v danej veci mali strany sporu rozdielny právny názor na splnenie predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím, z dôvodu konkurencie nároku na náhradu škody štátom s nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalobkyňa mala za to, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je subsidiárnym nárokom k nároku na náhradu škody. Žalovaná mala za to, že škoda žalobkyni doposiaľ nevznikla, keďže žalobkyňa má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Zo zápisnice z pojednávania z 23. mája 2017 vyplýva, že právna zástupkyňa žalobkyne na pojednávaní uviedla, že prebiehajú dve konania o vydanie bezdôvodného obohatenia na Okresnom súde Bratislava II a Okresnom súde Košice I (zrejme správne Okresný súd Košice II), v jednom spore ide o vydanie sumy získanej na základe zmeňujúceho rozsudku Krajského súdu v Bratislave a v druhom o náhradu trov exekúcie a exekučného konania. Právna zástupkyňa žalobkyne na tomto pojednávaní zároveň uviedla, že žalobu voči štátu podala výlučne z dôvodu plynutia premľacej doby. Žaloby boli podané skôr ako žaloba o náhradu škody, ktorá je predmetom konania. Strany sporu zároveň nenavrhli prerušenie konania do právoplatného skončenia daných konaní. Z následného podania právnej zástupkyne žalobkyne (č. l. 131) vyplýva, že do spisu založila návrhy na vydanie platobných rozkazov podané v predmetných konaniach, a to konaniach vedených na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 16 C 130/2016 a na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 18 C 441/2015. Následne odvolací súd zabezpečil do spisu rozsudky (súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) vydané v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II, s ktorými strany oboznámil na pojednávaní 30. apríla 2019. Z obsahu zápisnice z daného pojednávania (č. l. 207) vyplýva, že žalovaná uviedla, že bez preukázania toho, či žalobkyňa neúspešne uplatnila bezdôvodné obohatenie, nemohla ani uniesť dôkazné bremeno v tomto konaní, v dôsledku čoho je potrebné prihliadnuť aj na konanie o bezdôvodné obohatenie. Domnievala sa, že žaloba nie je vecne opodstatnená, keďže bezdôvodné obohatenie žalobkyni nemalo vzniknúť. Právna zástupkyňa žalovanej zotrvala na názore, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je subsidiárnym nárokom, pričom podľa jej názoru výsledok sporu o bezdôvodné obohatenie nie je relevantný.

17.1. Odvolací súd v danom prípade (a to aj s ohľadom na vyjadrenia strán sporu ohľadom nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia a poukazu žalobkyne na prebiehajúce súdne konania týkajúce sa daného nároku) posudzoval existenciu nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia ako otázky podstatnej pre posúdenie predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu, pričom vychádzal aj z rozhodnutí súdov vydaných v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia.

17.2. K dovolacej námietke žalobkyne, že odvolací súd strany sporu o obstaraní týchto dôkazov vopred neupovedomil, keď zákon garantuje strane právo vopred sa oboznámiť s dôkaznými návrhmi protistrany a vyjadriť sa k nim ešte pred samotným vykonaním dôkazu, dovolací súd uvádza, že žalobkyni, keďže bola stranou sporu v konaniach o vydanie bezdôvodného obohatenia, boli známe rozhodnutia súdov prijaté v týchto konaniach (z úradného záznamu na č. l. 197 spisu vyplýva, že rozsudok Okresného súdu Košice II z 9. augusta 2017 č. k. 18 C 441/2015 -263 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Košice z 25. októbra 2018 sp. zn. 3 Co 339/2017 nadobudol právoplatnosť 06. decembra 2018). Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom nevyplýva, že by sa k vykonaným listinným dôkazom (aj k uvedeným rozsudkom) žalobkyňa nemala možnosť vyjadriť.

17.3. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené nezistil, že by žalobkyni boli upierané jej procesné práva takou intenzitou, ktorá by zakladala porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Dovolateľka v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP taktiež namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa nezaoberal jej námietkou týkajúcou sa vykonaného dokazovania odvolacím súdom oboznámením rozsudkov vydaných v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia.

19. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

20. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu/účastníka mimosporového konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu/účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu/ účastníka konania. Porušením uvedeného práva strany sporu/účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu/účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

21. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Dovoláním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, ktoré dôkazy vykonal a výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd sa v odôvodnení zároveň vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami.

21.1. Skutočnosť, že dovolateľka sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnila, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

21.2. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP tak nemožno považovať to, že sudy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky. Žalobkyňa preto neopodstatnene v tejto časti namietala existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

21.3. K dovolacej námietke žalobkyne, že odvolací súd nedal odpoveď na jej námietku vzťahujúcu sa k vykonanému dokazovaniu odvolacím súdom, dovolací súd uvádza, že z obsahu danej námietky vyplýva, že dovolateľka touto námietkou spochybňuje postup odvolacieho súdu, ktorý žalobkyňa namietala v rámci iného ňou uplatneného dovolacieho dôvodu (viď body 16 a nasl. odôvodnenia tohto rozhodnutia).

22. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie žalobkyne v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

23. Dovolateľka v podanom dovolaní ďalej uplatnila aj dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP, podľa ktorých je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP); ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

24. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 8., 8.1. a 9. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

25. Dovolateľka v súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v prvom rade uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Dovolací súd uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení ale ešte nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty naďalej zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich pretrvávajúcom rozdielnom rozhodovaní.

25.1. Ak v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama

polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP.

26. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

27. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

28. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je, že ide o otázku, ktorú dovolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

29. Žalobkyňa (zastúpená v dovolacom konaní kvalifikovaným právnym zástupcom) v dovolaní vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP vyslovila potrebu vyriešenia právnej otázky: „či jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v prípade, ak osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím bola nútená plniť tretej osobe na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, je predchádzajúce domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia voči tejto tretej osobe, ktorej sa plnilo.“ Mala za to, že uvedená otázka je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená rozdielne, keď existujú na úrovni odvolacieho súdu dva rozdielne právne názory, reprezentované na jednej strane rozhodnutiami sp. zn. 2 Cdo 48/2010, 2 Cdo 155/2011 a 2 M Cdo 13/2013 a na druhej strane rozhodnutiami sp. zn. 4 Cdo 199/2005, 6 Cdo 27/2016 a 6 Cdo 9/2016. Žalobkyňa zastávala právny názor, podľa ktorého: „nárok na náhradu škody od štátu v prípade zrušenia nezákonného právoplatného rozhodnutia, na základe ktorého bola dotknutá osoba nútená plniť tretej osobe, má prednosť pred prípadným nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tejto osobe, a že domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia voči tomu, komu sa plnilo, nie je jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu. Jedinou okolnosťou súvisiacou s prípadne uplatneným nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá môže byť právne podstatná pre zodpovednosť štátu za škodu, je reálne vrátenie prijatého plnenia tretou osobou poškodenému; ak k nemu nedošlo, samotné uplatnenie alebo neuplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tejto osobe na súde, ako aj výsledok takéhoto prípadného uplatnenia nemá žiaden vplyv na zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z. z.“

30. Z dovolateľkou nastolenej právnej otázky vyplýva, že dovolateľka riešila kolíziu nárokov na vydanie

bezdôvodného obohatenia a nároku na náhradu škody, s tým, že podľa jej názoru má prednosť nárok na náhradu škody a za rozhodnú považovala otázku, či predchádzajúce domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej sa plnilo, je jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

30.1. Odvolací súd však svoje rozhodnutie nezaložil na posúdení otázky, či jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu je predchádzajúce domáhanie sa vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej sa plnilo. Odvolací súd dospel k záveru o neexistencii nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia, a preto priamo posudzoval predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 513/2004 Z. z.

31. Dovolací súd dospel k záveru, že otázka nastolená žalobkyňou nie je v kontexte prejednávanej veci otázkou zásadného právneho významu, pretože od nej nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

32. Predmetná „dovolacia“ otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takých záverov, výlučne na ktorých spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľkou nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

32.1. V tejto súvislosti dovolací súd, keď dovolateľka v dovolaní namietala správnosť právnych záverov súdov, opätovne zdôrazňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

33. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že daná otázka nastolená žalobkyňou v dovolaní nemá v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

34. Žalobkyňa v podanom dovolaní v rámci namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom zároveň vyvodzovala prípustnosť jej dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

35. Dovolateľka v rámci ňou uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vymedzila otázku: „či právoplatné zamietnutie žaloby, ktorou sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej bola predtým nútená plniť na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, vylučuje zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za škodu spočívajúcu v takomto plnení.“ Podľa jej názoru je potrebné zodpovedať nastolenú otázku tak, že: „právoplatné zamietnutie žaloby, ktorou sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej bola predtým nútená plniť na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, nevylučuje zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za škodu spočívajúcu v takomto plnení. O vylúčenie zodpovednosti štátu za škodu by išlo iba vtedy, keby tretia osoba plnenie, ktoré na základe nezákonného rozhodnutia získala, vrátila skôr, než by plnil titulom náhrady škody štát; v prípade právoplatného zamietnutia žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia však k takej situácii nedochádza a zodpovednosť štátu za škodu je daná.“

36. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 26., 27. a 28. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

37. Dovolací súd uvádza, že odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil na závere, že právoplatné zamietnutie žaloby, ktorou sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, ktorej bola predtým nútená plniť na základe právoplatného a

vykonateľného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo neskôr ako nezákonné zrušené, vylučuje zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za škodu spočívajúcu v takomto plnení. Odvolací súd dospel k záveru o neexistencii nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia, keď priamo posudzoval predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 513/2004 Z. z. Mal za to, že ak žalobkyňa plnila po práve napriek neskoršiemu zrušeniu exekučného titulu, nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nevznikol a rovnako potom ani v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím nevznikla škoda, za ktorú by zodpovedal štát. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobkyňa v časti istiny, úroku z omeškania a trov súdneho konania nepreukázala vznik škody v príčinnej súvislosti so zrušeným rozsudkom odvolacieho súdu.

38. Dovolací súd dospel k záveru, že otázka nastolená žalobkyňou nie je v kontexte prejednávanej veci otázkou zásadného právneho významu, pretože od nej nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolací súd v tejto časti zároveň poukazuje na body 32. a 32.1. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

39. Z dovolateľkou nastolenej otázky však vyplýva, že dovolateľka sa snaží spochybniť posúdenie otázky príčinnej súvislosti odvolacím súdom, keď odvolací súd dospel k záveru, že v danom prípade škoda nevznikla v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Dovolací súd uvádza, že otázka príčinnej súvislosti je otázkou skutkovou a nie právnou (viď 7 Cdo 208/2016, 4 Cdo 188/2019), preto ani takáto otázka nemôže podliehať dovolaciemu prieskumu v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

40. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že daná otázka nastolená žalobkyňou v dovolaní nemá v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

41. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania, a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

42. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.